

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kód materiálu:	VY_12_INOVACE_10_NORIMBERSKE_ZAKONY		
Název materiálu:	Norimberské zákony		
Předmět:	dějepis	Ročník:	9.
Časová dotace:	45 min	Datum ověření:	20. 3. 2012
Jméno autora:	Mgr. Martina Šlapalová		
Klíčová slova:	Židé, pronásledování, zákazy, rasa		
Výchovné a vzdělávací cíle:	Seznámit žáky s Norimberskými zákony s počátky holocaustu		
Rozvíjené klíčové kompetence:	K učení		
Anotace, metodický list:	<p>Žáci nejprve přečtou první část textu (Norimberské zákony). Podtrhují, co jim není jasné – následně společně vysvětlujeme. Poté přečtou druhou část, do sešitu píší své dojmy, které je napadaly po přečtení. Společně je v kruhu čteme a rozebíráme. Navazujeme na informace z předešlých hodin a projektu holocaust.</p>		
Použité zdroje:	http://www.holocaust.cz/cz2/history/events/nuremberg_laws		

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Norimberské zákony (1935)

V polovině září 1935 přijal německý Říšský sněm (Reichstag) dva ústavní zákony, které se staly základnou pro pozdější "legální" vyloučení Židů z německé společnosti a připravily půdu oficiálnímu provádění protizidovské politiky. Byly vyhlášeny 15. září na zvláštním zasedání Říšského sněmu svolaném do Norimberku u příležitosti každoročního sjezdu nacistické strany.

První z těchto zákonů, Zákon o říšském občanství, stanovil, že občanem Říše může být pouze Němec nebo člověk s "příbuznou krví". V okamžiku zavedení tohoto zákona ztratili němečtí Židé svá politická práva a stali se Staatsangehörige (státními příslušníky), zatímco "árijští" Němci byli označeni jako Reichsbürger (říšští občané). Zákon o říšském občanství byl do roku 1943 postupně doplněn o celkem třináct prováděcích nařízení systematicky zbavujících Židy veškerých občanských práv. Už o dva měsíce později, 14. listopadu 1935, bylo vydáno první z těchto prováděcích nařízení, které stanovilo, kdo je považován za Žida nebo míšence.

Druhý zákon, Zákon na ochranu německé krve a německé cti, zakazoval uzavírat sňatky mezi Židy a Němci a zapovídal také jejich mimomanželský styk. Židovským domácnostem bylo zakázáno zaměstnávat německé služebné ve věku do pětácti let či vztyčovat německou vlajku.

Vzhledem k tomu, že ani nacisté neměli (a ani nemohli mít) k dispozici žádný spolehlivý vědecký prostředek pro zjišťování "rasy", byla pro určení židovského původu podle norimberských zákonů rozhodující příslušnost prarodičů k židovské náboženské obci. Za plného Žida byl považován každý, kdo pocházel alespoň ze tří židovských prarodičů. Velmi komplikovaná byla pak kategorizace tzv. "míšenců". Za "míšence prvního stupně" či "položidy" byli považováni ti, kdo měli dva židovské prarodiče a k datu vydání norimberských zákonů nebyli členy židovské náboženské obce, ani nežili v manželství se Židem (v opačném případě byli považováni za plné Židy). "Míšenci prvního stupně" měli sice obdobná práva jako plnoprávní němečtí občané, ale vztahovala se na ně některá omezení, např. směli uzavřít manželství pouze s "míšencem prvního stupně". Pro uzavření sňatku s Němcem nebo s "míšencem druhého stupně" potřebovali zvláštní výjimku. Za "míšence druhého stupně" platili všichni, kteří měli jednoho židovského prarodiče. Vztahovala se na ně sice také některá omezení ve výběru povolání, ale obecně platilo, že cílem byla jejich integrace do německé společnosti. Proto byli také např. odváděni do Wehrmachtu, německé armády. Další komplikovaná nařízení se pak zabývala otázkou, do které z předchozích kategorií spadají děti narozené ze smíšených manželství nebo z manželství mezi "míšenci".

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Některá ustanovení v Protektorátu, vycházející z Norimberských zákonů:

Od 19. září museli Židé nosit na levé straně hrudi našitou žlutou židovskou hvězdu velikosti dlaně s nápisem "Jude". Toto označení museli mít jak na svrchním tak spodním oděvu - saku, svetr, vestě.

Součástí tohoto zákona byl také zákaz opouštět obvod obce, kde měl dotyčný trvalé bydliště, bez úředního povolení.

Od srpna 1939 byly vydávány ve většině obvodů protektorátu vyhlášky upravující styk nežidovského a židovského obyvatelstva ve veřejném životě, jejichž součástí bylo v mnohých případech nařízení o označování židovských podniků. Nápisem "Židovský obchod (podnik)"/"Jüdische Geschäft (Unternehmung)" měly být označeny všechny obchody, jejichž majitelem nebo provozovatelem je Žid. V některých městech však byla tato vyhláška vydána samostatně (např. Kutná Hora, Nové Benátky, Ledec nad Sázavou, Milevsko), někdy s uváděným důvodem: "vzhledem ke zvýšenému ruchu německého vojska, policie atd., jimž nejsou známi majitelé arijských obchodů a příležitostně z neznalosti nakupují u židovských obchodníků" (Nové Benátky).

Dne 14. srpna 1939 vydalo Policejní ředitelství v Praze vyhlášku, jež přikazovala majitelům vyjmenovaných podniků v Praze, kteří měli své zařízení ihned označit nápisem "Juden nich zugänglich" (Židům nepřístupno). Současně bylo nařízeno, aby restaurační zařízení, která mají majitele židovského původu, nebo jsou navštěvována židovskou klientelou, nesla označení "Jüdische Unternehmung" (Židovský podnik). Další ustanovení vyhlášky se týkala oddělení místností (případně návštěvní doby) pro Židy v lázních, veřejných koupalištích a městských plovárnách, nemocnicích, chorobincích a chudobincích a sanatoriích. Navíc zde bylo přikázáno označit židovské podniky "Židovský závod" - "Jüdisches Geschäft".